

Akadémiai szótárak

Felhasználói útmutató és keresési segédlet

Bevezetés, beállítási lehetőségek

A szolgáltatás az **Akadémiai Kiadó** Magyar értelmező kéziszótárát, az Idegen szavak és kifejezések szótárát, Angol-magyar, Magyar-angol, Német-magyar, Magyar-német, Francia-magyar és Magyar-francia nagyszótárát, a Környezetvédelmi lexikont, valamint az Új magyar irodalmi lexikont tartalmazza. A szolgáltatás technikai hátterét az Akadémiai Kiadó, az AvignoNet és a NextPage által kifejlesztett Akadémiai Elektronikus Könyvtár program biztosítja. Előnye, hogy a felhasználó egyidejűleg több szótárban is kereshet. Mindezt egy könnyen kezelhető webes felületen teheti úgy, hogy a találatok a papíralapú kiadványokkal megegyező adattartalommal és tipográfiával jelennek meg.

Beállítási lehetőségek

A felső fülön lévő eszköztárban a következő gombok találhatóak:

Az Akadémiai Elektronikus Könyvtár saját súgója. Új ablakban jelenik meg.

Az aktív szótárak ki és bekapcsolása: Kiválaszthatjuk, hogy melyik szótárban vagy szótárakban akarunk keresni. Az alábbi úrlapon állíthatja be, hogy melyik szótár legyen aktív, azaz mely szótárak vegyenek részt a keresésben. Egy szótár aktivitását a szótár neve mellett található jelölőnégyzetre kattintva változtathatjuk meg. Az aktív szótárakat piros pipa jelöli. A változtatások elvégzése után kattintsunk a **'Mentés'** gombra!

A szótárakhoz kapcsolódó kiegészítő információk (előszó, bevezetés, információk, impresszum, stb.)

Nézetinformációk: Ezekkel a gombokkal azt állíthatjuk be, hogy a találati listát, a szócikket, vagy mindkettőt szeretnénk látni.

Csak a találati listában kiválasztott szócikket jeleníti meg a teljes felületen, a találati lista eltűnik.

Alapbeállítás: A vízszintesen felosztott Szócikk és Találati lista ablakrészben az aktuális dokumentumot és találati listát jeleníti meg.

Elrejtheti vagy láthatóvá teheti a baloldali Keresőpanel ablakrészt (alapbeállítás: látható).

Egyszerű keresés

A képernyő felső részén található szövegmezőbe kell begépelnünk a kereső kifejezést.

a. Szócikkre keresés

Ha egy adott szócikkre vagyunk kíváncsiak, pl. ha *Kosztolányi Dezsőről* írt szócikket keressük, akkor a képernyő felső részén lévő fejléc szövegmezőjébe kell begépelnünk a nevét: pl. Kosztolányi Dezső. **'Enter'**-re megindul a keresés, vagy használhatjuk a 'Címszó' feliratú gombot. Ha az összes Kosztolányi vezetéknévű személyt keressük a szócikkekben, akkor csak egyszerűen **Kosztolányit** írunk be a fejlécbe, majd a 'Címszó' feliratú gombra kattintunk. Rövidítésre, csonkolásra nincs lehetőségünk. Ugyanígy kell eljárunk, ha egy szó, vagy kifejezés jelentését keressük.

b. Szócikken belüli keresés

Ha pl. a *pszichoanalízis* szócikkeken belüli előfordulása érdekel bennünket az Új magyar irodalmi lexikonban, szótárválasztás után begépeljük az adott kifejezést, majd a 'Szövegben' feliratú gombra kattintunk.

Francia-magyar szótárban a 'vie' előfordulása: akkor érdemes így keresnünk, ha az érdekel bennünket, hogy milyen szöveggörnyezetben, és milyen összetett kifejezésekben szerepel. Egyszerre több kereső kifejezést is megadhatunk. Nem szükséges vesszővel elválasztani őket egymástól.

Lehetőségünk van arra, hogy a szócikken belüli bármelyik szóra végezzünk keresést: duplán rákattintva az adott szó felkerül a kereső mezőbe, és már indulhat is a keresés.

Hasonló szócikk keresése

Lehetőség van egy, már megtalált szócikkhez hasonlót keresni. Így megkapjuk az adott kifejezés szinonimáit, ill. a szócikken belüli gyakorisága szerint súlyozási rendszert állít fel a rendszer. A találati listából kiválogathatjuk azokat a szócikkeket, amelyek bennünket érdekelnek.

A keresés menete:

1. lépésben: kijelöljük azt a szót, amihez hasonlót keresünk a találati listából, az előtte lévő négyzetbe kattintva
2. lépésben: a hasonló keresés jelre kattintunk.

Miután például megtaláltuk a *pszichoanalízis* francia alakját, de szeretnénk tudni, hogy milyen alakokban, ill. milyen kifejezésekben, összetételekben fordul még elő, ezzel a keresési lehetőséggel pillanatok alatt megtudhatjuk. Találataink között szerepel a 'lélekelemzéstől' kezdve az 'én'-ig az összes szócikk, amely a *pszichoanalízis*hez tartalmilag kapcsolható. Természetesen bármelyik találathoz kérhető újabb keresés.

Keresés az Akadémiai Kiadó szótáraiban

A keresés általános szabályai

1. Kis- és nagybetűk szabadon használhatók
2. Kereső operátorok: AND, OR, NOT stb. nem értelmezhetők (de az összetett keresésben külön mezők találhatóak erre a célra)
3. Névelők, idézőjelek használata kerülendő
4. Csonkolás nem lehetséges, de a speciális, a francia nyelvre jellemző karaktereket helyettesíthetjük kérdőjellel. Ebben az esetben minden olyan kifejezést megkapunk, amelyben az adott helyen olyan betű áll, amely értelmessé egészíti ki a megadott karaktorsorozatot, pl. a francia *érik* szó esetében: **m?rir**

A következő szótárakban ill. lexikonokban lehet jelenleg keresni:

- Idegen szavak és kifejezések szótára
- Angol-magyar nagyszótár
- Magyar-angol nagyszótár

- Magyar-német nagyszótár
- Német-magyar nagyszótár
- Francia-magyar nagyszótár
- Magyar-francia nagyszótár
- Új magyar irodalmi lexikon
- Környezetvédelmi lexikon
- Magyar értelmező kéziszótár

Az összes szótárhoz egy keresőfelület tartozik. Lehetőség van tehát az összes szótár együttes használatára, ez szerepel alapbeállításként. De ha csak egy-egy szó vagy kifejezés jelentésére, vagy egy adott szócikkre vagyunk kíváncsiak az egyik szótárban, vagy lexikonban, akkor be kell állítanunk, melyik szótárban akarunk keresni.

Keresési lehetőségek:

1. Egyszerű keresés - a jobb felső sarokban található felületről érhető el

- a. Szócikkre keresés - Címszó gomb
- b. Szócikken belüli keresés - Szövegben gomb

2. Keresőlapok - A legördülő sávból választhatók

- a. Szótáralapú kereső
- b. Összetett kereső
- c. Minősítés alapú kereső

Minősítés alapú keresés

A keresés menete:

1. lépésben: keresőlapot választunk
2. lépésben: a minősítés alapú keresést választjuk
3. lépésben: kiválasztjuk azt a szótárt, amiben keresni akarunk
4. lépésben: begépeljük a keresni kívánt kifejezés(ek)e)t

A minősítés egy-egy kifejezés szócikkeken belüli használati körére vonatkozik. Ez jelentheti azt, hogy az adott szó vagy szavak csak egy adott szakterületre, társadalmi rétegre stb. vonatkoznak.

Több minősítés együttes keresésére is ad lehetőséget. A lista alatt található választógomb segítségével azt is beállíthatjuk, hogy az adott szócikkben az összes megadott minősítésnek szerepelnie kell-e, vagy elég, ha a megadottak közül az egyik szerepel benne. Ha pl. *különböző előadóművészetek szakkifejezéseit* keressük francia nyelven, akkor a beviteli mezőbe - a megfelelő szótár kiválasztása után -, ha begépeljük a **színház, filmművészet, fényképészet** kifejezést, akkor megtaláljuk az összes olyan szót, ami erre a szakterületre francia nyelven jellemző.

Miközben gépelünk, a listában található minősítések közül arra kerül a fókusz, amelyik leginkább megfelel a beírt keresőszónak. Az **'Enter'** billentyű megnyomására a listában kiválasztott szó bekerül a beviteli mezőbe, majd újabb **'Enter'**-re elindul a keresés. A minősítések listájából is választhatunk kifejezést, ha duplán rákattintunk, majd a második dupla kattintásra elindul a keresés.

Összetett keresés

Az "Összetett keresés" keresőpanel különböző rovataiban keresőszavakat, szórészeket adhatunk meg, amelyeket a kereséskor a feliratoknak megfelelően vesz figyelembe a program. Belépéskor ez a keresési forma az alapértelmezett.

- 1. Mindet ezek közül:** mindegyik keresőszavának szerepelnie kell a kiválasztott szócikkben (ÉS).
- 2. Bármelyiket ezek közül:** keresőszavait vagylagosan veszi figyelembe a program (VAGY).
- 3. Egyiket sem:** keresőszavai kizárják az őket tartalmazó szócikkeket a találatok közül (NOT).
- 4. Pontosan ezt:** többszavas keresendő szöveg teljes egyezősége esetén ad találatot ("Idézőjel").
- 5. Egymáshoz közel:** keresőszavai csak közeli előfordulás esetén eredményeznek találatot (Közelségi operátor).
- 6. Beírt kifejezés:** legördülő menüjében beállíthatjuk, hogy a kereső teljes szavaknak, szókezdeteknek, végeknek, illetve szótöredékeknek tekintse a mezőkbe írt tartalmakat.

Egyszerre több rovatot is kitölthetünk, és ezek hatása együttesen érvényesül. A rovatok kitöltése után a „keress!” gombra kattintva kapjuk meg a találatokat.

Szótáralapú keresés

A keresés menete hasonló, mint a minősítéses keresés esetében. Akkor használjuk, ha nem tudjuk pontosan a keresni kívánt kifejezést, bizonytalanok vagyunk a helyesírását illetően. Nagy segítséget kapunk, mert miközben a beviteli mezőben gépelünk, az alatta lévő mezőben ábécésorrendben lévő címszavak közül folyamatosan arra kerül a fókusz, amely legjobban megfelel az általunk beírt szónak. Ebből már könnyen kiválaszthatjuk azt, ami bennünket érdekel.

Az 'Enter' billentyű megnyomására a kiválasztott szó bekerül a beviteli mezőbe, majd újabb 'Enter'-re megindul a keresés. Ugyanez kétszeri, dupla kattintással is elérhető. Vigyázat! Itt pontosan azt a szót kell megadnunk, ami a szócikkben szerepel. Vagyis ha a Kosztolányi névre keresünk az Új magyar irodalmi lexikonban, ebben az esetben nem kapunk találatot. Csonkolásra, rövidítésre nem ad lehetőséget, de funkciója miatt nincs is szükség rá.

Találatok kezelése

A keresőkérdés feltételeinek gyakran több szócikk is megfelel (több szótárból/lexikonból). Ilyen esetben a keresés eredménye egy hosszabb-rövidebb találati lista. A találati listában jelennek meg azok a címszavak, amelyek szócikkei tartalmazzák az általunk keresett kifejezéseket. A találati listában a feltett keresőkérdésre **maximálisan 100 találatot** kaphatunk, egy lapon **maximálisan 20 találat** jelenik meg. Ha további találatokat akarunk megjelentetni, akkor a Találati lista láblécén a „több találat” ikonnal léphetünk a lista következő lapjára, és így tovább. Itt láthatjuk azt is, hogy a keresés eredményeként kapott címszavak melyik szótárban szerepelnek. A talált szócikkre kattintva a lista felett látható sávban a kiválasztott szócikk jelenik meg.

Keresőkifejezések mentése, találatok nyomtatása

Minden keresőkérdés megjelenik a **keresőlap** alján található beviteli mezőben. A keresőkérdéseket az adott belépésen (session) túl nincs mód elmenteni. A szócikk nyomtatása a „nyomtatás” ikonnal indítható.